

Antonín Procházka a kritika

Anna Cvrčková (2. ročník, DV)

Bulvární komedie rozhodně nepatří k prestižním dramatickým žánrům. To ale neznamená, že by měli divadelní kritici na její hodnocení zcela rezignovat. Podrobovat je uměleckým kritériím a hledat v nich hlubší sdělení skutečně u většiny bulvárních komedií nemá smysl. Nepochybně lze ale stanovit kritéria řemeslná, která odliší dobře a špatně napsanou bulvární komedii. Například Antonín Procházka má ve své hře *S tvojí dcerou* naprosto zjevné řemeslné nedostatky.

Syžet všech bulvárních komedií je víceméně stejný – na začátku je stanovena základní situace, která v sobě skrývá nějaký problém. Tento problém je zásahem zvenčí rozvířen a roztáčí se tak kolotoč absurdních situací. První část hry, která je věnována uvedení do situace a problému, je sice nezbytná, nebývá ale příliš zábavná a proto se jí autoři snaží zkracovat. Právě adekvátní rozvedení expozice – tak aby byla pochopitelná a přitom ne zdlouhavá – by měla patřit mezi základní řemeslné dovednosti pisatele tohoto žánru. Podle mého názoru je ve hře *S tvojí dcerou* délka expozice hlavní kámen úrazu. Procházka sice hned na začátku nastoluje potenciálně problematickou situaci preventivního zažehávání krize střední let, ta se ale nestává hlavní dějovou osnovou. Do příběhu se zaplétá ještě problém čtyřicátníka zamilovaného do nezletilé, který je však uveden až v pátém obrazu. K zásahu zvenčí, který nakonec skutečně spouští kolotoč absurdních situací, dochází až v obrazu osmém a to ještě poněkud násilně příchodem zloděje Česti. První obrazy jsou spíše samostatné výstupy a děj tak postrádá plynulost.

Zkrácení expozice autoři často dosahují tím, že si vybírají nějaké konvenční prostředí a charakterů nahrazují typy. V tomto ohledu jakoby se Antonín Procházka nemohl rozhodnout. Hra se má zjevně odehrávat v prostředí běžných lidí střední třídy, ti ale někdy vedou „intelektuálské“ řeči, někdy se naopak nebojí použít drsnějších výrazů. Vedle učitelky mateřské školky, knihovnice a bankovního úředníka se vyskytuje majitel herecké agentury. Pokud se snaží Procházka snaží typy individualizovat a přiřknout jim nějakou vlastnost, činí

tak nedůsledně – s povahovou zvláštností pracuje nejdéle do konce scény. Tyto zásadní nesrovnalosti možná nepozorný divák při představení přehlédne, během četby ale bijí do očí.

Stejně tak, jako je Procházka nedůsledný při charakterizaci prostředí a postav, je nedůsledný i v přípravě vtipů. Aby vtip ve hře fungoval, nestačí pouze to, aby byl humorný sám o sobě, musí být do hry smysluplně zakomponován, logicky vycházet z předchozího dění a být dopředu připraven. V tomto ohledu ale Procházka zcela selhává. Vtipy jsou do hry vřazovány téměř jako samostatné jednotky, někdy i dost násilně.

Je otázkou, do jaké míry má být pro hodnocení bulvárních komedií kritérium jejich originality. Nepochybně existují osvědčené gagy, které zaberou vždycky a které si divák žádá. Takovým gagem může být například schovávání milence či milenky – situace potenciálně zábavná a plná napětí. Problémem je, že i člověk, který není pravidelným návštěvníkem bulvárních komedií a na televizi se dívá jen sporadicky, viděl už použití něčeho takového stokrát. Řešením proto může být nějaké drobné obměnění této situace, které využije potenciál akce, ale přitom dokáže i diváka lehce překvapit. Zdá se, že i Procházka se pokoušel o takovouto obměnu, když nahý bytař Čest'a je schováván Alicí proto, aby ho její muž mohl objevit a měl tak důvod k žárlivosti. Touto obměnou ale Procházka bohužel pohřbil potenciál výchozí situace – zbavil ji potřebného napětí. Pokud bude Čest'a objeven kýmkoli, nic zásadní se tím v podstatě nezmění.

Většina bulvárních komedií končí rozuzlením, které je však na úplný konec shozeno a hra se dostává do fáze, ve které byla na začátku – mohla by se opakovat znovu od začátku. Takto efektně hru zakončit Procházka ale nedokázal – za Alicino prohlášení: „Ale to neznám, že jsme za vodou. Nemáš představu, jaké problémy čekají na manžele v pozdním věku. Čím dřív začneme s prevencí tím lépe. Čtu teď zajímavou knihu „Sex a stáří“.“ ještě připojuje scénu s Libuší a Lubošem. Autor zjevně trval na ukončení příběhů obou párů, nicméně tím narušil logickou výstavbu hry.

Je možné, že běžný divák bulvárních komedií, který se přichází do divadla pouze pobavit, tyto problémy ve hře neanalyzuje, že se o ně jednoduše nezajímá. Přesto se ale

domnívám, že jejich pojmenování má smysl. Snadno se totiž může stát, že tyto technické věci nakonec povedou při inscenování málo zkušenými divadelníky – bulvárních komedií se často zhošťují i amatérská divadla – k tomu, že komedie přestane „fungovat“. Pokud by se divadelní kritici věnovali analýze nejen představení bulvárních komedií ale i jejich textům, mohou tím pomoci nejen divákům, ale hlavně inscenátorům.